

УДК 811.111.81`25

Король Катерина Миколаївна

*студентка факультету романо-германських мов
Національного університету «Острозька академія»*

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЖИВАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ НА ОСНОВІ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ФІЛЬМІВ

***Анотація.** У статті розглядається специфіка вживання та перекладу окремих фразеологічних одиниць на прикладі сучасних англomовних фільмів (на прикладі: «The Bing Bang Theory»)*

***Ключові слова:** фразеологізм, переклад, фільм, приклад.*

Постановка проблеми. Останнім часом з особливою гостротою постала проблема адекватного перекладу англomовних фільмів на українську мову, з огляду на зміни в сучасному світі. Однак виникає проблема, коли фрази мови оригіналу і перекладу не збігаються. Через це укладач змушений змінювати, тобто скорочувати довжину фраз, висловів, або взагалі змінювати їх, проте доволі часто це порушує зміст сказаного мовою оригіналу. Задля того, аби усунути цю проблему, перекладач вимушений грамотно вміти застосувати лексичні та граматичні перекладацькі трансформації.

Досить відомий факт, що коли контактують дві мови, рідна для перекладача та іноземна, у перекладі часто простежується інтерференція мови оригіналу – це несвідомий вплив рідної мови на переклад, що за аналогією змінює конструкції та елементи мови перекладу. Твори художнього кіномистецтва наштовхуються часто на значні перешкоди на

шляху до свого глядача, якщо цей глядач є представником чужої лінгвокультури. Усунути ж ці перешкоди допомагає переклад, що зумовлює актуальність пропонованої розвідки, яка присвячена висвітленню специфіки передачі англomовних художніх фільмів українською мовою.

Аналіз останніх досліджень в загальному вигляді. Подібна проблематика спостерігається в полі зору як у зарубіжних науковців з перекладознавства, так і у вітчизняних. Серед перших варто зазначити Й. Гамбієр, Г. Готліб, Й. Іварсон, І. Ігнат'єва та інші. Останнім часом з'являється все більше праць з теорії з українського перекладознавства, присвячених проблемі перекладу фразеологічних одиниць з іноземної мови на рідну. Вивченням цього питання займалися В. Вострецова, А. Кулікова, А. Мельник, Т. Монахова, О. Полякова та інші. Саме тому, актуальність нашого дослідження є вагомою через недослідженість питання правильності перекладу фразеологічних одиниць з іноземної мови на рідну.

Метою нашого дослідження є дослідити характеристику та переклад фразеологічних одиниць на основі сучасних англomовних фільмів.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У сучасній англійській мові, як багато хто знає, особливу значимість представляють фразеологізми. Вони є важливою частиною в простій повсякденній мові. Як підкреслюють багато дослідників-лінгвістів, без ідіоматичних виразів мова стає більш сухою і менш емоційною, вони абсолютно перетворюють англійську мову.

Фразеологізм- це неподільне, стійке поєднання слів, яке вживається носіями мови у вигляді усталеної форми.

Приступаючи до перекладу фільму перекладач повинен володіти цілою низкою незвичайних вмінь, а саме: знати як люди висловлюють свої емоції за допомогою звуків, міміки, артикуляції та жестикуляції; знати звичаї та традиції різних країн, тощо. Сприйняття іноземного фільму, так само як і будь-якого іншого виду мистецтва є складним процесом. При

отриманні інформації, перекладач може доповнити її своїм життєвим досвідом, ризикуючи вийти за рамки авторського задуму. Для того щоб зробити адекватний переклад, сам укладач повинен повністю вдатися у фільм та зрозуміти його суть, приховані наміри і потаємний задум. Для цього перекладач повинен бути в якомусь сенсі філософом, критиком, художником та психологом.

Переклад фразеологічних одиниць вимагає значних зусиль. При перекладі фільму можна використовувати такі способи: дослівний або ж буквальный переклад, фразеологічний еквівалент, описовий переклад та контекстуальні заміни.

«*The Bing Bang Theory*» (український переклад – «*Теорія великого вибуху*») – американський комедійний серіал створений Чаком Лорі та Біллом Предді про двох талановитих фізиків, Леонарда та Шелдона. Прем'єра серіалу відбулася в 2007 році і відразу привернула увагу глядачів з усього світу.

Мова головних героїв наділена молодіжним американським сленгом, науковим жаргоном та фразеологізмами, які точно підкреслюють характер та темперамент кожного з героїв. Складність перекладу цього серіалу полягає в тому, що присутній різкий перехід від наукового жаргону до звичайних вуличних фраз, при цьому використовується сарказм або ж іронія, тому для перекладача слід добре знати який зміст хоче передати головний герой і правильно виконати переклад даної ситуації.

Тоді як Шелдон використовує наукові терміни для висловлення своєї думки та хизується знаннями англійських фразеологізмів, Леонард користується простими фразами. А для того, щоб правильно перекласти мову Раджеша потрібно розуміти його менталітет, адже він приїхав до Америки з Індії і намагається влитися в натовп, говорить що Америка стала для нього другою Батьківщиною і використовує американський сленг та ідіоми. Саме тому для перекладача постає серйозна задача точно передати

характер Раджеша так, щоб український глядач зумів без проблем зрозуміти головну ідею цього персонажу.

Серіал призначений для молодшої аудиторії, тому переклад має бути простим та жвавим, необтяженим замислюваними фразами та літературною мовою. Саме тому його успіх в Україні залежить від якості перекладу та природності звучання мови головних героїв.

Проаналізуємо переклад даний українському глядачеві у цьому серіалі.

«What are you talking about? I didn't get your point. Cut to the chase, Sheldon! – Про що ти говориш? Я тебе не розумію. Досить ходити навкруги, Шелдон!» Це приклад того, як можна перекласти англійський фразеологізм використовуючи при цьому український еквівалент. Український фразеологізм повністю відповідає значенню англійського. *«Cut to the chase»* – означає не витрачати час даремно на теми які не є важливими, а говорити суть проблеми. *«Ходити навкруги»* – означає не доходити до суті справи. Саме тому у цьому контексті ми чітко бачимо що ці фразеологізми є синонімічними, але слід звернути увагу на специфіку їх вживання.

Візьмем до уваги ще один приклад:

«Penni is sweet but she is gossiping about us in the back. She is the snake in the grass. – Пенні мила але вона пліткує про нас за спиною. Вона гадюка підколодна.» У цьому випадку автор чітко передав іронію та насмішку, використовуючи абсолютний український еквівалент даному англійському фразеологізму – *«snake in the grass»*, що означає бути підступним. В обох мовах, у мові оригіналу та у мові на яку було здійснено переклад, значення однакове.

Розглянемо ще один приклад:

«For future reference, If I want to watch Mean Girls, I'll stream it on Netflix. – На майбутнє, якщо я захочу подивитись фільм Зінсовані Дівчиська, то залью це у Netflix.» У цьому реченні використано фразеологізм, який

піддається прямому перекладу і має ідентичне значення в обох мовах. Слід звернути увагу, що перекладач використовує молодіжний український сленг, для того, щоб передати живу, нелітературну мову. Так глядач зможе легко сприйняти інформацію і не відчувати дискомфорту в смисловому навантаженні.

Дуже часто трапляється, що вислови із відомих творів літератури, або ж слова визначних особистостей стають популярними у всьому світі, тому їх значення розуміють не тільки на батьківщині автора. Наприклад, Шелдон говорить про зеленого монстра, який символізує ревності у трагедії Шекспіра «Отелло». Цей вислів став настільки популярним, що отримав відповідники у багатьох мовах. *«Jelously is an ugly green-eyed monster, not unlike the Hulk, who, by the way, also has a girlfriend. – Заздрість це наскудний зелений монстр, зовсім не схожий на Халка, у якого, до речі, теж є дівчина.»*

Якщо взяти до уваги кількість українських фразеологічних одиниць, які за образністю та змістом будуть повністю співпадати з англійськими, то отримаємо порівняно невелику цифру. Тому перекладачі часто використовують українські фразеологізми, які мають ідентичне значення, але базуються на інших образах. Наприклад, Шелдон хоче, щоб Леонард допоміг йому із прибиранням, тому каже: *«If you have time to lean, you have time to clean! – Гуляй сміло, як зробив діло!»* Ця приказка має точний український відповідник, з аналогічним значенням і дуже часто вживається в обох мовах (англійській та українській).

Трапляється, що перекладачі допускають помилки при підборі українського відповідника, або прямому його перекладі. Найчастіше глядачі помічають хибну версію перекладу, при перегляді серіалу, адже коли виходить новий сезон, серії з'являються поступово. Саме тому перекладач не може точно врахувати контекст і суть сказаного, адже англійські слова можуть мати по декілька значень та українських еквівалентів. Наприклад: *« – I'm game. – Shutgun. – No, no, no, Leonard gets nauseous unless he sits in front.*

– Я за кермом. – Кулеметник. – Леонарда захитусь, якщо він не сидить спереду.» Друзі вирішили поїхати в Лонг-Айленд і Раджеш каже, що буде сидіти спереду, проте переклад було виконано неправильно, тому що «*shutgun*» було перекладено дослівно «кулеметник», а інше значення цього слова – «їхати на передньому сидінні» точно відповідає даному контексту. Тому з цього прикладу можна зрозуміти, що перекладач повинен враховувати усі тонкості перекладу та брати до уваги всі значення перекладуваного слова, аби уникнути схожої ситуації.

Висновки. Маючи справу з перекладом фразеологічних одиниць у фільмі, перекладач не може обмежуватися знаннями двох мов. Потрібно враховувати культурно-історичні аспекти, сферу вживаної лексики та характер кожного із кіногероїв. Слід зазначити, що при перекладі фільмів прийом описового перекладу зовсім не застосовується. Це зумовлено необхідністю тримати аудитивний ряд у межах відеоряду, а, як відомо, опис є завжди набагато більшим за обсягом, ніж слово, до якого він відноситься. Через це можуть виникати непорозуміння.

Найбільшим викликом для перекладачів постають фразеологізми, які не мають повного відповідника у мові перекладу. Тоді перед перекладачем постає проблема як правильно подати іноземну ідіому глядачу. Для цього використовують прямий переклад, або ж лексико-граматичні буквалізми, або звичайне роз'яснення фразеологічної одиниці.

Література

1. Игнатьева И. Г. Фоновые знания как составляющая компетенции переводчика медиатекстов // Актуальные вопросы филологии теория и методика преподавания иностранных языков. Межвузовский сборник

- научных статей. Выпуск 5. – Ростов н/Д: Изд-во РИНЯЗа, 2015. – 356 с. – С. 89–96.
2. Карабан В.І. Попередження інтерференції мови оригіналу в перекладі / В.І. Карабан, О.В. Борисова, Б.М. Колодій, К.А. Кузьміна. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2013. – 208 с.
 3. Мельник А.П. Лінгвокультурні особливості перекладу сучасних анімаційних фільмів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.16 «Перекладознавство» / А. П. Мельник. – К., 2013. – 20 с.
 4. Мізін К.І. Специфіка перекладу англomовних художніх фільмів українською мовою : лексичні трансформації / К.І. Мізін // Мовознавчий вісник : зб. наук. праць. – Черкаси : Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, 2014. – Вип. 18. – С. 86–93.
 5. Яновський М.І. Механізми психологічного впливу кінематографічного відеоряду на глядача : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / Михайло Іванович Яновський. – Х., 2015. – 230 с.
 6. Spears R. A. NTC's American Idioms Dictionary / R. A. Spears. – 3rd ed. – Lincolnwood, Illinois: NTC Publishing Group, 2015. – 625 с.